

Posudek diplomové práce ALEXANDRY TESAŘÍKOVÉ

HEŘMAN JAKUB ČERNÍN V ŘÍMĚ VE SVĚTLE SVÉHO CESTOVNÍHO DENÍKU (1679–1680)

Cestovní deník z více než čtyřleté formativní cesty Heřmana Jakuba Černína, nejstaršího mužského potomka Humprechta Jana, představuje mezi ostatními obdobnými prameny v nejednom ohledu unikát. Nejpodstatnější je, že jde deník vedený samotným mladým šlechticem, což je v době „hofmistrovských“ deníků spíše výjimka. Nadto tento deník odráží nejen průběh cesty, ale reflektuje průběžně i její „úspěšnost“ alespoň v jednom důležitém ohledu, je totiž veden střídavě v jazycích zemí, ve kterých mladý Heřman Jakub pobýval (ovládnutí živých románských jazyků v praxi bylo jedním z cílů každé kavalírské cesty). K dalším příznivým okolnostem patří existence dvou verzí deníku, rozsáhlé cestovní instrukce a také části korespondence, vedené mezi Heřmanem Jakubem, jeho otcem a členy jeho doprovodu, respektive Tomášem Zachariášem, mladším bratrem Heřmana Jakuba. V podobné komplexnosti nemáme dokumentovanou snad žádnou jinou kavalírskou cestu českého baroka. Tak vrchovatě, byť ani zdaleka ne v úplnosti dochované prameny (to platí zvláště o korespondenci) postavily před autorku ovšem ne jeden problém, a to nejen se zvládnutím jejich rozsahu, ale také s určením jejich vzájemného vztahu a okolností dochování a samozřejmě – zvláště v případě deníku, který je pramenem pro diplomovou práci klíčovým – i s oním samozřejmým základem, totiž správným čtením (v tomto případě italského textu deníku a německých, českých a latinských pramenů komplementárních), interpretací a kritikou. Budiž zde konstatováno, že autorka si poradila s prameny celkem suverénně a všechny naznačené úkoly zvládla neobyčejně úspěšně, takže její práce se stává solidním základem další teamové práce na vydání Heřmanova deníku a obecně důležitým příspěvkem ke kritice soukromých pramenů tohoto typu vůbec.

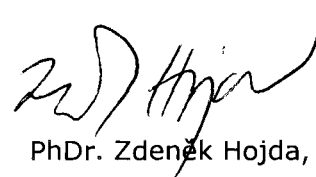
Po stručném shrnutí známých skutečností o životě hlavního protagonisty přistoupila autorka k látce tak, že si ji rozdělila na dvě zhruba stejně rozsáhlé části: obecnou a speciální. V oné zúročila své studium dnes už neobyčejně rozsáhlé literatury (počítaje v to i webové stránky) ke šlechtickým cestám raného novověku (jde zejména o literaturu německou a italskou, v tomto rozsahu u nás zatím nereflektovanou), v této pak analýzu pramene, tedy poznatky vyplývající z něj k průběhu cesty Heřmana Jakuba. V obecné kapitole Tesaříková znovu definuje kavalírské cesty a konstatují, že v české odborné literatuře zatím nemá v tomto rozsahu a s reflexí nejaktuálnější literatury konkurenci. Už v této kapitole se rovněž ukazuje, že autorka je nejen s to zvládnout a rozumně syntetizovat velké množství poznatků, ale že také dokáže dát své práci osobní notu tím, že se soustředí na některé vybrané problémy ne tak běžně pojednávané (generační konflikt, mravnostní otázky). V souladu se zadáním, které soustředilo její pozornost k římskému pobytu mladého Černína, zařadila Tesaříková také obecný úvod o místě barokního Říma v programu kavalírských cest.

Ve speciální části práce analyzuje pak římskou část deníku (to je až třetina celého rozsáhlého deníku), podotýkám ale, že se znalostí jeho ostatních částí a také jiného (opět hlavně deníkového) srovnávacího materiálu. Její poznatky, které se týkají společenského života zaalpských kavalírů v Římě a také ty, které se týkají účasti na církevním životě i osobní (každodenní) zbožnosti mladého šlechtice jsou zcela nové a průkopnické. Autorka se dále soustředila i na vztah k jednotlivým uměleckým disciplínám, jejich výuku a možnou hloubku reflexe estetických zážitků. Obsahová analýza deníku navíc posloužila k prohloubení pramenné kritiky, umožnila totiž uvědomit si, co v deníku z různých důvodů chybí.

Nedostatky práce jsou jen marginální. Snad občas až příliš bezprostřední vyjadřování, které ovšem patří k autorčině stylu, snad některé diskutabilní otázky layoutu. Nic závažnějšího mě opravdu nenapadá.

Slibně se rozvíjející výzkum k dějinám cestování získává s diplomovou prací Alexandry Tesařikové nový impulz. Zároveň je její diplomová práce velmi přínosným příspěvkem k chystané kritické edici celého deníku, na níž se podílí.

V Praze 22. září 2006

PhDr. Zdeněk Hojda, CSc.